

'Uplifting' van Zhang Peili in S.M.A.K. Gent

Protest voor wie het wil zien

De Chinese kunstenaar Zhang Peili wordt beschouwd als de grondlegger van de Chinese videokunst. Maar in zijn werk neemt hij vooral afstand van politieke, sociale en artistieke conventies. Hij stampt subtiel tegen de schenen, vaak op een genadeloos-humoristische manier. Een proeve van zijn werk sinds de jaren tachtig tot recent is te zien in het S.M.A.K.

Marc RUYTERS

Toen Deng Xiaoping in 1979 aan zijn Open-deurpolitiek voor China begon, veranderde veel, zo niet alles in de Chinese samenleving, na de terreur van de Culturele Revolutie in de jaren zestig en zeventig. Ook in de beeldende kunst: in de jaren tachtig en daarna ontstonden verschillende golven van avant-garde, zoals de '85 New Wave Movement, die explosief reageerde op wat er gebeurd was. Dat gebeurde vooral via een vernieuwende schilderkunst, die zich overigens snel liet recuperen door overheid en kunsthandel.

Zhang Peili (°1957, Hangzhou) reageerde daar in 1986 op met van alle emotie en expressie ontdane schilderijen. Maar hij nam ook afstand van de schilderkunst: het eerste werk dat in het S.M.A.K. te zien is, is een puur conceptueel werk: een ironische gebruiksaanwijzing over hoe te kijken naar schilderijen.

Vanaf 1988 ontwikkelt Peili zich vooral als videokunstenaar, met '30 x 30' als eerste videowerk: daarin laat hij herhaaldelijk een spiegel vallen om de scherven telkens weer aan elkaar te lijmen, drie uur lang. Wie het er niet

wil in zien, moet dat natuurlijk niet, maar als je 'spiegel' door 'samenleving' vervangt krijgt het werk een extra-dimensie. Zoals die andere avant-garde-artiest Ai Weiwei, die in 1995 een eeuwenoude Chinese vaas liet vallen, een iconoclastische daad om afscheid te nemen van de 'oude', traditionele cultuur. Alleen lijnde Ai de scherven niet aan elkaar.

Een obsederende video is die waarin Peili een kip urenlang wast met water ('Document on Hygiene, No. 3'): hygiëne werd een obsessie in het nieuwe China, waarbij de staatsdoctrine strakke en strenge regels oplegde, om het land en zijn mensen 'schoner' te krijgen. Daarvan getuigt ook de twaalf-schermen-installatie 'Uncertain Pleasure II', waarin het medium video in vraag gesteld wordt, via het tonen van lichaamsdelen die door jeuk geplaagd en dus gekrabd worden. Een gelijkaardige installatie (met drie schermen) toont hoe de kunstenaar zich uitgebreid scheert, tot de ultieme properheid.

'Water'

De perstekst heeft het over het zinspelen op China's politieke overgang in de jaren negentig van een discipline- naar een controlemaatschappij. Zo is ook het werk 'Water: Standard Version from the Cihai dictionary' (1991) te zien, waarin een in China heel bekende vrouwelijke nieuwsanker niks anders doet dan alle definities van 'water' uit het genoemde woordenboek opdreunen. Een kritiek op de overheidscontrole op de media? Van 2000 dateert dan weer een installatie met acht radiotransistors uit evenveel landen, waarin een beweegbare micro elke radio 'afluistert' en een kakofonie van noise en radiosignalen produceert. Of 'Assignment No. 1', te zien op 6 x 2 schermen, waarin Peili zichzelf letterlijk het bloed onder de nagels haalt. Elders zie je een twochannel-video over een ondervraging tussen een 'politieman' en een 'gangster'. Wie is wie? En wat is de waarheid?

Zhang Peili, 'Water (Standard Version from the Cihai Dictionary)', 1991, single-channel digital video (colour, sound), 9 min. 35 sec., M+ Sigg Collection, Hong Kong, by donation, © Zhang Peili

Het spel van macht versus oppositie, controle versus routine, spanning versus het alledaagse en nog veel meer, het zit allemaal in het werk van Zhang Peili. Ik kende het werk van deze man niet – duidelijk een groot gat in mijn bagage – en dan is het goed dat een museum voor hedendaagse kunst, zoals het S.M.A.K., dat vult. Zoals bekend liggen dergelijke musea (S.M.A.K., MuHKA, MuZEE, Middelheimmuseum) onder vuur door partijen en belanghebbenden die vinden dat 'museum voor hedendaagse kunst' een contradictio in

terminis is, want wat sterk genoeg is zal de reguliere musea wel halen. Deze tentoonstelling maakt duidelijk dat dit absoluut niet zó is: de vinger aan de pols houden is ook een kunst.

'Zhang Peili, 'Uplifting', tot 21 oktober in het S.M.A.K., Jan Hoetplein, Gent. Open di-vr van 9u30-17u30, za-zo, feestdagen en schoolvakanties van 10-18 u. www.smak.be